МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Корпоративні фінанси»

на тему: **«Розвиток майнового страхування в Україні: проблеми та перспективи»**

Виконавець:
студент VI курсу фінансово-економічного факультету
Клепковська Вікторія Анатоліївна _____
/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Бичкова Наталія Вододимирівна _____
/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний характер суспільно-виробничих відносин обумовив створення об'єктивних передумов розвитку і функціонування ринку страхових послуг в Україні і сформував відповідний рівень пропозиції та попиту на них. Це перш за все зміни у відносинах власності і створенні нових форм господарювання, а також розвитку підприємницької діяльності, конкуренції, відкриття кордонів для переміщення людей, товарів, послуг, капіталів. За роки незалежності в Україні в основному створено законодавчу та нормативну базу страхування. Це дало можливість розбудувати страховий ринок на засадах конкуренції, що сприяє підвищенню якості надання страхових послуг.

Вагому частку в історії страхування відведено майновому страхуванню. У сучасних умовах роль і необхідність усебічного розвитку майнового страхування є вкрай важливими, оскільки для відновлення, стабілізації та відшкодування наслідків реалізації прямих та опосередкованих збитків через систему страхування має позитивний макроекономічний результат. Ефективна система страхового забезпечення є основою стабільності відтворювального процесу, досягненням соціальної стабільності безпеки та виступає гарантом добробуту населення.

Роль майнового страхування в сучасних умовах важко переоцінити, так як страхування є дієвим засобом захисту, за допомогою якою можна мінімізувати наступні страхові ризики:

- пожежа, яка виникла внаслідок природних та техногенних причин;
- вибухи, які виникли внаслідок пожежі, природних сил, та техногенні;
- удар блискавки, задимлення, стихійні лиха;
- протиправні дії третіх осіб.

Таким чином, актуальністю даної теми є необхідність функціонування та розвитку страхування майна в нашій державі, яка викликана тим, що воно є ефективним, мотивованим, економічним та доступним засобом захисту майнових інтересів як юридичних, так і фізичних осіб.

Мета кваліфікаційної роботи - на основі узагальнення теоретичних положень та практик майнового страхування розробити рекомендації щодо вдосконалення майнового страхування в Україні.

У відповідності з метою роботи були поставлені наступні ***завдання:***

- визначити економічну сутність, необхідність та основні принципи майнового страхування;
- охарактеризувати види майнового страхування;
- розкрити механізм майнового страхування;
- проаналізувати стан майнового страхування в Україні;
- зробити діагностику майнового страхування ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»;
- визначити чинники, які впливають на розвиток майнового страхування в Україні;
- проаналізувати досвід зарубіжних країн у галузі страхування майна;

- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності страхової діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» в частині страхування майна;

- запропонувати рекомендації щодо перспективних напрямів розвитку ринку майнового страхування України.

Предметом дослідження є комплекс теоретико-методологічних положень щодо розвитку майнового страхування в Україні.

Об'єктом дослідження є процеси розвитку майнового страхування в Україні.

В роботі використовуються наступні ***методи дослідження:*** у першому розділі переважають загальнонаукові та спеціально наукові (методик, підходів, принципів, правил, класифікацій) методи пізнання; у другому розділі – статистичні, економетричні, аналітичні методи пізнання, використовується горизонтальний, вертикальний, порівняльний аналіз, у третьому – ймовірностатистичний, структурно-прогностичний, спостереження.

Були використані наступні комп'ютерні програми для вводу та аналізу даних: Microsoft Word, Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази використано законодавчі та нормативні акти, наукові праці, підручники, монографії, періодичні видання, електронні ресурси, навчальні посібники вітчизняних і зарубіжних фахівців, що стосуються теоретичних та практичних аспектів теми дослідження, річна фінансова звітність та інша статистична й бухгалтерська звітність ПрАТ СК «Арсенал Страхування».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (43 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок комп'ютерного тексту, містить 19 таблиць та 19 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано тези доповідей на тему «Розвиток майнового страхування в Україні: проблеми та перспективи» в університетському збірнику тез доповідей. Результати дослідження, отримані під час написання роботи рекомендовано використовувати ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» для підвищення ефективності страхової діяльності в частині страхування майна.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі ***«Теоретичні аспекти майнового страхування»*** розглянуто економічна сутність майнового страхування, його необхідність та основні принципи, види майнового страхування та їх характеристика, а також механізм його дії. Отже, економічне призначення страхування майна полягає в компенсації шкоди, заподіяної страхувальнику внаслідок страхового випадку із застрахованим майном. Знання принципів страхування є необхідною частиною страхового процесу на всіх його стадіях. Майнове страхування має досить розгалужену класифікацію. Так за формою здійснення майнове страхування поділяють на добровільне та обов'язкове; за видами суб'єктів страхових відносин - юридичних та фізичний осіб, тощо. Механізм майнового страхування

розкривається через відносини страховика зі страхувальником (фізичним / юридичною особою) щодо захисту майнових інтересів при настанні страхового випадку за рахунок страхових фондів, що формуються шляхом сплати страхувальником страхових внесків.

У другому розділі ***«Аналіз стану майнового страхування в Україні та ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»»*** розглянуто стан ринку страхування майна України та специфіка діяльності страхової компанії та проаналізовано його страхову діяльність. Визначено чинники, які впливають на розвиток майнового страхування в Україні

У ході проведеного аналізу було виявлено, що частка страхування майна в Україні досить велика та забезпечує більшу половину надходжень страхових премій, а саме 58,7% у 2017 р. Так само спостерігається зростання страхових премій по Україні за 2013-2017 рр. на 50,3%, що свідчить про позитивний розвиток ринку страхування майна.

Збільшення страхових премій в 2017 році відбулося майже по всім видам страхування майна. Основними з них стали: страхування кредитів (збільшення страхових платежів на 52,3%); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення страхових платежів на 29,0%);страхування вантажів та багажу (збільшення страхових платежів 23,0%).

Збільшення страхових виплат за 2017 рік відбулося за рахунок суттєвого збільшення страхових виплат за договорами страхування кредитів 264,1% - більш ніж в 3 рази та наземного транспорту – на 21,4%.

Популярність страхування майна можна пояснити зростанням імовірності реалізації ризиків надзвичайних ситуацій.

Проведений аналіз ПрАТ «СК«Арсенал Страхування» показує, що рівень довіри населення до компанії досить великий (рівень задоволеності клієнтів компанії складає 95-98%).

Частка страхових премій ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за майновим страхуванням серед інших видів страхування у 2017 році склала 92%. При цьому у 2013 - 2017 рр. спостерігається зростання страхових премій по Україні більш ніж в 2,6 разів.

Частка страхових виплат ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за майновим страхуванням серед інших видів страхування у 2017 році склала 94%. При цьому у 2013 - 2017 рр. спостерігається зростання страхових виплат по Україні більш ніж в 3,3 разів.

Найбільшу частку за кількістю договорів займають: страхування іншого майна (48%), страхування фінансових ризиків (29%) та страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (20%).

За результатами проведеного аналізу було виявлено ряд проблем майнового страхування.

У третьому розділі ***«Перспективи розвитку майнового страхування в Україні»*** проведено аналіз ринку страхування майна зарубіжних країн; запропоновані основні напрями щодо вдосконалення майнового страхування України та оптимізації страхової діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» в частині страхування майна.

ВИСНОВКИ

1. В ході написання кваліфікаційної роботи були визначені економічна сутність, необхідність та основні принципи майнового страхування. Отже, економічне призначення страхування майна полягає в компенсації шкоди, заподіяної страхувальнику внаслідок страхового випадку із застрахованим майном. Застрахованим може бути майно, яке є власністю страхувальника та знаходиться в його володінні, користуванні, розпорядженні. Страхувальниками є не тільки власники майна, але і інші юридичні і фізичні особи, що несуть відповідальність за цим майном.

Класичні принципи майнового страхування:

- наявність страхового майнового інтересу в страхувальника;
- принцип граничної сумлінності або найвищої довіри;
- принцип абандону, тощо.

Знання принципів страхування є необхідною частиною страхового процесу на всіх його стадіях.

2. Майнове страхування має досить розгалужену класифікацію. Так за формою здійснення майнове страхування поділяють на добровільне та обов'язкове; за видами суб'єктів страхових відносин - юридичних та фізичний осіб, тощо.

Можливість страховика приймати на страхування те або інше майно обмежена, так як страхова компанія не має права укладати договори майнового страхування за видами об'єктів страхування, не передбачених ліцензією. Найбільш популярними видами страхування майна як в Україні, так і за кордоном, є страхування вантажів та багажу, страхування автотранспорту, страхування нерухомого майна, страхування майна від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ. Непопулярними видами страхування майна з боку страховиків є страхування повітряного та залізничного транспорту; з боку страхувальників - страхування тварин.

3. Механізм майнового страхування розкривається в страхуванні майна фізичних і юридичних осіб. Об'єктом, з приводу якого виникають страхові майнові інтереси громадян, виступає майно фізичних/юридичних осіб. Страховими подіями, з настанням яких страховик зобов'язується виплачувати страхове відшкодування, є знищення або пошкодження застрахованого майна. Страхова сума визначається страховиком, узгоджується зі страхувальником з урахуванням кон'юнктури ринку. Страхові платежі визначають за розміром страхової суми, терміну страхування та ступеня ризику з одночасним використанням граничних розмірів тарифних ставок. Розмір страхового тарифу залежить від стану майна, яке приймається на страхування, характеру його використання, переліку страхових ризиків, розміру франшизи, терміну страхування тощо.

4. Нині майнове страхування це найбільш значний сегмент страхового ринку. Великою мірою це обумовлено різноманіттям його підвидів. За підсумками 2017 року саме майнове страхування лідирує в списку різних видів страхування. Основну частку страхування майна по страхових премій по Україні

займають страхування наземного транспорту, страхування фінансових ризиків і страхування іншого майна, а по страхових виплатах - страхування наземного транспорту, причому спостерігається зростання страхових виплат страхування наземного транспорту в 2013-2017 рр. Популярність страхування майна можна пояснити зростанням імовірності реалізації ризиків надзвичайних ситуацій.

5. В кваліфікаційної роботі був проведений аналіз майнового страхування ПрАТ «СК «Арсенал Страхування». У ході проведеного аналізу було виявлено, що частка страхування майна досить велика та забезпечує більшу половину надходжень страхових премій, а саме 92% у 2017 році.

Проведений аналіз ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» показує, що по страхових премій компанія займає 4 місце серед інших страхових компаній України, по страхових виплатах - 8 місце, по страхових резервах - 5 місце. Таким чином можна зробити висновок, що рівень довіри населення до компанії досить великий. За даними журналу "Insurance TOP",рівень задоволеності клієнтів компанії складає 95-98%.

У 2013 - 2017 рр. спостерігається зростання страхових премій та страхових виплат по Україні, що свідчить про потребу в страховому захисті населення. Найбільшу частку займають: страхування іншого майна (48%), страхування фінансових ризиків (29%) та страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (20%). Основні техніко-економічні показники ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» за аналізований період теж зростають, що є гарним показником для компанії на страховому ринку.

6. Страховий ринок майна перебуває під дією значних як зовнішніх, так і внутрішніх ризиків. Основними проблемами, що перешкоджають розвитку страхуванню майна в Україні, є зниження рівня страхових виплат компаніями, невиконання деякими страховиками своїх зобов'язань, відсутність механізмів податкового стимулювання інвестиційної активності страхових компаній; низький рівень впровадження в страхову практику сучасних інформаційних технологій; посилення фіскального тиску на страхову галузь; недовіра до страхових компаній збоку населення; нестабільна політична ситуація в Україні; економічна криза.

7. В результаті аналізу ринку страхування майна зарубіжних країн вдалося дослідити, що страхові ринки досліджуваних країн динамічно розвиваються, застосовуючи різноманітні інноваційні рішення. Щодо України, то формування розвинутого ринку страхових послуг необхідно здійснювати з врахуванням тенденцій і особливостей розвитку страхових ринків розвинених країн. Це сприятиме забезпеченню умов для ринкових перетворень, збільшенню рівня конкурентоспроможності вітчизняних страхових компаній та стабільному розвитку національної економіки і міжнародних відносин.

8. Для зміцнення позиції ПрАТ«СК «Арсенал Страхування» в сфері страхування майна необхідно:

- створення привабливих умов для страхування непопулярних видів майна;
- створення інноваційної культури шляхом організації зустрічей співробітників компанії зі стартап-командами, тренінги по сучасним підходам роботи з клієнтами;

- впровадження інноваційних продуктів і сервісів, тощо.

Також позитивний вплив на страхову діяльність компанії можуть надати: створення нового порядку законодавчого регулювання страхової (перестрахувальної) і посередницької діяльності страхування як резидентами, так і нерезидентами; удосконалення системи правового забезпечення розвитку страхового ринку, державного регулювання та нагляду за діяльністю його учасників.

9. Перспективи розвитку майнового страхування в Україні вимагають:

- зміцнення довіри до українського страхового ринку інвесторів, іноземних перестраховиків та перестрахувальників, а також страхувальників, у першу чергу, населення України;

- створення конкурентного середовища і вдосконалення організаційної структури ринку;

- створення розвиненої та платоспроможної системи страхування, що здатна компенсувати шкоду від непередбачених подій, тощо.

На жаль, на сьогоднішній період економічної і політичної ситуації в Україні, для страхових компаній більш пріоритетним є прибуток, а не клієнт. Тому зміцнення довіри населення до страхових компаній є одним із найголовніших завдань.

Отже, створення дієвої системи майнового страхового захисту є основою для забезпечення стабільності та ефективності економічних відносин, підвищення рівня життя населення та соціальної стабілізації, створення міцної системи захисту як фінансів держави, так й інтересів окремих громадян та підприємництва, що можливо лише шляхом проведення ефективної державної політики, спрямованої на регулювання страхового ринку в Україні.

АНОТАЦІЯ

Клепковської В.А. «Розвиток майнового страхування в Україні: проблеми та перспективи (на прикладі ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Корпоративні фінанси». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

Кваліфікаційна робота складається з 3 розділів.

У роботі розглядаються теоретичні основи майнового страхування: економічна сутність майнового страхування, його необхідність та основні принципи, види майнового страхування та їх характеристика, а також механізм його дії в Україні.

Проаналізовано стан майнового страхування в Україні та ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Пропонуються основні напрями щодо вдосконалення майнового страхування України та оптимізації страхової діяльності ПрАТ «СК «Арсенал Страхування» в частині страхування майна.

Ключові слова: *страхування майна, страхові компанії, страхові премії, страхові виплати*

ANNOTATION

Klepkovskaya V. «The development of property insurance in Ukraine: problems and prospects (on the example of «PJSC «IC «Insurance Arsenal»)».

Qualifying work on obtaining a master’s degree in the specialty «Finance, Banking and Insurance» under the master’s program «Corporate finance» – Odessa National Economic University. – Odessa, 2018.

Qualifying work consists of three chapters.

The work deals with the theoretical aspects of property insurance: the economic essence of property insurance, its necessity and basic principles, types of property insurance and their characteristics, as well as the mechanism of its operation in Ukraine.

The state of property insurance in Ukraine and PJSC «IC «Insurance Arsenal» is analyzed.

Proposed main areas for improving the property insurance Ukraine and optimization of insurance PJSC «IC «Insurance Arsenal» in terms of property insurance.

Keywords: *property insurance, insurance companies, insurance premiums, insurance payments*